

A bibliai történet feldolgozása

Írta: Evert Kuijt
Fordította: Perjésiné Máté Róza
Dr. Körpöly Kálmán

31

Üzenet:

* A gyűlölet mindenkit kárt tesz.

Előzmények:

* Jákób letelepedett Hebronban, ahol elhunyt apja nyárait legeltette. Bételnél Isten megújította szövetségét Jákóbbal. A Hebronba vezető úton meghalt Ráhel, amikor második fiát, Benjámin szülte.

Történet:

Józsefet, lekedvesebb feleségének nagyobbik fiát szerette Jákób legjobban. József öccse, Benjámin még egész kicsi volt. Tíz féltestvére már felnőtt, a legtöbbjüknek már gyermeke született. Ahogy majd a történet folyamán látni fogjuk, nem valami rokonszenvesek. Közülük néhányan már korábban megmutatták rossz tulajdonságaikat, névszerint: Simeon, Lévi és Júda.

Az öregedő Jákób Józsefet kedvelte. El is kényeztette. Egy különösen szép köntöst, egy „tarka ruhát”* adott neki.

A tizenhét éves Józsefet gyűlölték testvérei. Nem volt hozzá egy jó szavuk sem. Úgy vélték, hogy erre minden okuk megvan: „rossz híreket hordott róluk az apjuknak”, azaz, ha valami olyat tettek, amit apjuk rosszalott volna, beárulta őket. Továbbá bántotta őket az is, hogy Józsefet mindnyájuknál jobban szerette. Mindennek tetejében: József különös álmokat álmodott*, és elmondta azokat testvéreinek. Ez még jobban növelte öccsük iránti gyűlöletüket.

„Hallgassátok csak meg azt az álmot, amelyet álmodtam!” - mondta egyszer József. - „Éppen kévéket kötöttünk a mezőn. Az én kévéim fölkeltek, és állva is maradtak, a ti kévéitek pedig körülállták, és leborultak az én kévéim előtt.”

Bátyjai felháborodva azt kérdezték tőle: „Talán uralkodni akarsz rajtunk?”

„Már megint álmodtam valamit” - mondta egy másik alkalommal József. - „Egyszer csak leborult előttem a nap, a hold és tizenegy csillag.”

Amikor ezt az álmot édesapjának és bátyjainak elbeszélte, apja megdorgálta. „Micsoda álmot álmodtál? Talán bizony járuljunk eléd, anyáddal és testvéreiddel együtt, hogy földre boruljunk előtted?!” Hogy Jákób Ráhel is említette, azt így is lehetne magyarázni: támadjon fel az elhunyt Ráhel is a sírjából, hogy leboruljon előtted?

Egyszer József bátyjai apjuk nyájával Sikembe mentek, ahol Jákóbnak birtoka volt (1Móz 33,19). Jákób néhány nap múlva magához szólította Józsefet: „Testvéreid Sikemben* legeltetnek. Gyere csak, elküldelek hozzájuk! Nézd meg, jól vannak-e, azután számolj be nekem!” „Kész vagyok rá” - felelte József engedelmesen. Ez nem lehetett valami kellemes a számára. Hiszen tudta, hogy bátyjai gyűlölik.

József útra kelt Hebronból Sikembe. Több, mint 90 km-nyi út nehezen járható terepen. Amikor végre odaért, nem találta bátyjait. Miközben bolyongva kereste őket, találkozott egy emberrel, aki hallotta, amikor azt mondták, hogy Dótánba* mennek. Még 25 km-t kellett megtennie Józsefnek Dótánig. Végül megérkezett a mezőre, ahol bátyjai legeltettek.

Józsefet eladják testvérei 1Mózes 37

Azok már messziről meglátták. „Nézzétek, ott jön az álomlátó! Gyertek, öljük meg, dobjuk bele egy kútba*,” és mondjuk azt, hogy vadállat ette meg. Majd meglátjuk, mi lesz az álmaiból!”

Rúben, a legidősebb hallotta mindezt. Az ő viselkedése* más volt, mint testvéreié. Nem értett egyet az aljas javaslatlaltal, és ravaszul azt ajánlotta, hogy Józsefet ne öljék meg, hanem dobják egy kútba. Az volt a terve, hogy majd titokban kiszabadítja, és visszaviszi apjához. A testvérek elfogadták Rúben indítványát. Ő volt a legidősebb, és nyilván volt tekintélye.

Amikor József odaért hozzájuk, legelőször is a tarka ruhát húzzák le róla, és beledobták egy kiszáradt kútba. Nyugodtan, mintha mi sem történt volna, leültek enni. Rúben nem volt ott, de természetesen az volt a célja, hogy Józsefet egy alkalmas pillanatban kiszabadítsa.

Evés közben a testvérek látták, hogy egy karaván közeledik. Izmáeli vagy midjáni kereskedőknek* látszottak a tevéken ülők. Úton voltak Gileád hegyvidéke felől a Jordán túlsó partján át Egyiptomba gyógyfűvel, balzsammal és mirhával.

Júdának „jó” ötlete támadt: „Adjuk el Józsefet az izmálieknek, ne öljük meg, hiszen mégiscsak a testvérünk!” Ez a javaslat emberségesebbnek látszik, de valójában éppen olyan kegyetlen: rabszolgaként vitetik el egy messzi országba, ahol egyedül lesz, honvágy gyöttri, és ahol kemény sors vár rá!

Júda tervét mindannyian elfogadták. Gyorsan kihúzták Józsefet a kútból. Amikor a kereskedők odaértek, följánlották nekik öccsüket. Hús ezüstpénzt kaptak érte. Eladták tehát Józsefet, és a kereskedők magukkal vitték Egyiptomba. Emberileg szólva lehetetlen, hogy valaha is visszakerül onnan. Álmai tehát nem teljesülnek....

Rúben visszajött, és nem találta Józsefet a kútban. Nagyon megijedt, megszárgatta ruháját szomorúsága jeléül. Testvéreihez sietett, és azt mondta. „Nincs meg a gyerek! Jaj nekem! Hova legyek?” Rúben tudta, hogy őt, mint a legidősebb fiút, édesapja felelősségre fogja vonni József eltűnéséért. Öccsei azonban tudtak megoldást. Fogták József tarka ruháját, levágtak egy kecskebakot, és belemárták a ruhát a vérbe. A véres ruhát elküldték egy szolgával Hebronba édesapjuknak. A szolgának azt kellett mondania, hogy a ruhát találták. Jákób állapítsa meg, hogy a ruha Józsefé vagy sem. Ő rögtön felismerte a ruhát, s így szólt: „Az én fiam ruhája ez! Vadállat ette meg, biztosan szétépte Józsefet!” Jákób megszárgatta ruháját, gyászruhát vett fel („zsákruhát tekert a derekára”), és sokáig gyászolta fiát.

Fiai és leányai (unokái) jöttek vigasztalni. Milyen képmutatók voltak Jákób fiai! Jákób azonban nem akart vigasztalódni. Azt mondta: „Gyászolva megyek el fiamhoz a halottak hazájába.” Vagyis majdnem belehalt a bánatába. S akkor, emberileg szólva, a fiával lehet.

A kereskedők megérkeztek Józseffel Egyiptomba. Eladták, mint rabszolgát Potifárnak, a fáraó főemberének*, a testőrök* parancsnokának.

Életkorok

* * * * *

A bibliai történet feldolgozása

31

Jegyzetek:

Tarka ruha - Csak a nagyon gazdagok engedhettek meg ilyen ruhát maguknak. A különleges szövési mód tette az ilyen ruhadarabot drágává.

József álmai - A bibliai korban Isten gyakran szólt álom által. Álmában az ember látomást látott, olykor Isten szólt az álomban (mint Jákóbbhoz Bétélnél). József álmát Istentől kapta. Bátyjai „álmolátó”-nak csúfolták, és Jákób is megdorgálta, mert nem ismerték fel, hogy az álmok Istentől jöttek.

Sikem - Város a későbbi Samáriában; a tíz törzs országának első fővárosa.

Dótán - Később egy város épült ezen a helyen. Elizeus próféta tartózkodási helye, amikor a várost körülveték a szírek. A próféta a város és a szírek között angyalsereget látott, mely oltalmazta a várost (2Kir 6,8-23).

Kút - Gödör keskeny nyílással, a földben váza alakúra képezték ki. Így a vizet sokáig megtartotta, mivel az nem tudott gyorsan elpárologni. A kút száját gyakran kövel takarták le.

Rúben viselkedése - Nem szeretetből akarta megmenteni öccsét, hanem mert félt, hogy édesapja őt vonja felelősségre haláláért. Rúben lelkiismerete azért sem lehetett már tiszta, amit nem oly régen Bilhával tett (1Móz 35,22).

Izmáliek, midjániak - Mindkét nép Kánaán keleti részén lakott. A kereskedőkaraván, mely Egyiptom felé tartott, valószínűleg e két nép fiaiból tevődött össze. A midjániak Ábrahám és Ketúrá fiának, Midjánnak a leszármazottai voltak (1Móz 25,2 és 36,35); az izmáliek pedig Izmáeltől származtak. (Sok izmáclit hívnak még ma is Izmáelnek.) Ez a vegyes társaság vitte tehát Józsefet Egyiptomba. Csodálatos, hogy Isten Józsefnek ezeket a távoli rokonait is felhasználta, hogy őt Jákób (Izráel) népének megmentőjévé tegye!

Potifár, a főember - „Rá ajándéka”. (Rá egyiptomi isten, akit a sátáristák is tisztelnek.) Potifár eunuch lehetett. A héber szó, melyet mind Károli, mind az új fordítás „főember”-nek fordít, voltaképpen „herélt”-et jelent, de „háremőrt”, „udvari ember”-t is (Eszk 4,4; 2Kir 8,6).

Testőrök - Valószínűleg a király testőrsége, akik itt ítéletvégrehajtották egyben.

Énekek:

Református Énekeskönyv: 130:1.3; 133; 142:1-2; 210:1-2; 216:1.4.6

Jertek, énekeljünk: 101:1-2; 141:1; 163; 173

Harangszó: 53:5-6; 54:1-2.4

Dicsérvétek az Urat!: 68; 87

Erőm és énekem az Úr: 106; 127; 131

Megjegyzések:

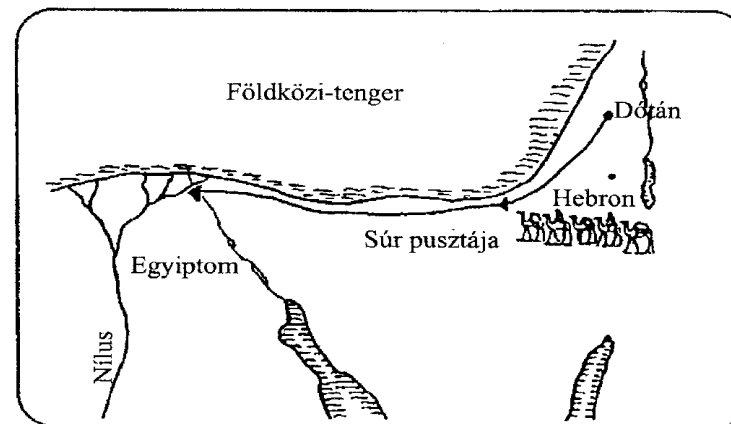
Kényeztetés és előnyben részesítés - Ez a kérdés gyakran heves vita tárgya. Mi a következménye annak, ha egy gyermeket előnyben részesítenek? Milyen vélemény alakul ki az elkényeztetett gyermekről? Hogy vélekedik róla a többi gyermek?

Álmok - József álmai beteljesedtek. A Bibliában gyakran olvasunk álmokról. Az Úr sokszor arra használja fel az álmokat, hogy valami különleges eseményt tudasson. Említsenek a gyermekek bibliai példákat...

A testvérek viselkedése Józseffel szemben - Joggal gyűlölik bátyjai Józsefet? Természetesen bűnt követtek el azzal, hogy bosszút álltak vélt gőgjéért. Rúben kivételével valójában mind testvérgyilkosok, mivel Józsefet eladták, mégha a gyilkosságot nem is követték el, hiszen a rabszolgára szörnyű sors várt. Gondolhatjuk, mi mindent kellett elszenvednie Józsefnek egy tevéhez kötözve, a hosszú út alatt!

A rabszolgával való bánásmód függött a vételtől vagy a képességtől. Józsefert talán sokat fizettek. Ugyanis házi rabszolga lett, és mindjárt felősségteljes pozíciót kapott. Mégis törvényen kívüli ő, ami abból is látszik, hogy kihallgatás nélkül börtönbe zárják, és ott is maradt volna, ha Isten közbe nem avatkozik.

Isten útjai nem a mi útjaink - Számunkra érthetetlen, hogy Józsefnek miért kellett előbb annyit szenvednie, hogy azután családtagjain segíthessen. Akaratlanul is az Úr Jézus szenvedésére és halálára gondolunk. A gyerekeknek is mutassunk rá erre az összefüggésre. A szenvedésekkel teli út József számára iskola volt, hogy mint Cáfenat-Panéah valóban népe megmentője legyen.

Feldolgozás

* 31

Munkalap:

A gyerekek színezzék ki szépen a rajzot!

Ha a kiegészítés papírkivágással és ragasztással történik, előre készíthetünk kicsi sablonokat a kéve- és csillagformákhoz. Ha harmonikaszzerűen összehajtogatott papírra rajzolják a gyerekek a formákat, többet is kivághatnak egyszerre.

Aranymondás:

* *Akit az Úr szeret, annak álmában is ad eleget. (Zsolt 127,2^a)*

* vagy: *Aki Istent szereti, szerezse testvérét is... (1Jn 4,21^a)* (A 24. leckének is ez az egyik lehetséges aranymondása.)

* vagy: *Szeressük egymást! (1Jn 3,11^a)*

Üzenet elmélyítése / egyéb ötletek:

* **Az álmok:**

– Beszéljessünk a gyerekekkel az álmaikról, bizonyára nem kell sokat biztatni őket! (Lásd még ehhez a 25. lecke * Feldolgozását!)

Mindenki álmodott már közületek? Meséljeteke valamit az álmotokról!

Le is rajzolhatják valamelyik álmukat. (Készíthetünk hozzá hasonló előre kivágott álom-felhőt, mint a munkalapon látható.)

Milyen a szép álom? (Gyakran köszönünk lefekvés előtt úgy, hogy „Szép álmokat!”) Melyek a rossz álmok?

Megtörtént-e már, hogy amit álmodtál, az be is következett?

– Most beszéljünk József álmairól! Ezek valóban bekövetkeztek, mert Isten adta neki az álmokat.

Hozzánk már nem álmokon keresztül akar beszélni Isten, hanem a Biblián keresztül. Józsefnek még nem volt Bibliája.

* **Szeretet a családban:**

– Te kit szeretsz legjobban a családoból? Téged ki szeret a legjobban?

Szoktál-e a testvéreddel veszekedni? Szokatok-e irigykedni egymásra? Miért?

Mit tehetsz azért, hogy ne legyen köztetek veszekedés? Mit tehetsz azért, hogy egyáltalán ne legyen a családoban veszekedés?

– Józsefet ki szerette a legjobban?

Ki az, aki nem szerette őt? Miért?

– „tarka ruha” – Mért esett ez rosszul a testvéreknek?

– „rossz hírek” – Mért nem szeretik, ha valaki árulkodós?

– „álmok” – Mi bántotta a testvéreket József álmaiban?

* Az új ruha:

– Beszélgetés és játék:

Miért jó, ha valami új dolgot kapunk? Te mit kaptál legutoljára?

Ha egy új ruhát kapsz, miért szeretnéd azt másnak is megmutatni?

Hogyan teszed? Játsszátok el valamilyen ruhadarabbal (pl. egy kabáttal)!

Meg lehet úgy is mutatni egy új ruhát, hogy az rosszul essen a másiknak? Hogyan?

Ugye te nem szoktál dicsekedni sem a ruháddal, sem a játékaiddal?

– Kézimunka:

A József-alakot és a ruhát másoljuk vastagabb papírra, s vágják ki a gyerekek! Színezzék ki szépen a ruhát, és öltöztessék fel vele Józsefet!

„Felöltöztethetik” az alakot színes textilanyagból kivágott ruhával is. (Amit szükség esetén oda is ragaszthatnak.)

Munkalap:

A munkalap a szeretetlenség következményeibe enged bepillantást.

A négy „nem”-et kiegészíthetjük a többivel a szeretet himnuszából (1Kor 13). Jó, ha a gyerekek keresik meg a Bibliában.

A tényérben rejtőző pénzérmék közül némelyik kevésbé látszik, de a figyelmes szem azért megtalálja a húszt.

A mondatok kiegészítve így hangzanak:

Testvérei gyorsan kihúzták Józsefet a kútból, és eladták 20 ezüstért. A kereskedők elvitték Józsefet Egyiptomba.

Aranymondás:

* A teljes idézet vagy csak az aláhúzott része:

...a szeretet nem irigykedik, a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. Nem viselkedik bántóan, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a rosszat. (1Kor 13,4-5)

Üzenet elmélyítése / beszélgetés:

* Szeretet vagy szeretetlenség?

– Mi okozta azt, hogy ekkora szeretetlenség uralkodott Jákób családjában?

A szeretet himnusz „nem”-jei közül melyik volt érvényes József és a testvéreire? Melyik tulajdonság hol mutatkozik meg a történetben?

Az édesapa, Jákób mivel követte el a legnagyobb hibát gyermekei nevelésében? Meg tudnád-e ezt fogalmazni a szeretet himnusz nyelvére? A szeretet nem... (kivételezik, nem tesz kivételt, nem kényeztet, stb.)

Eddig a szeretet „nem”-jeire figyeltünk inkább. Hogyan lehetne ezeket „igen”-né változtatni? (Próbáljuk meg a gyerekekkel pozitívrá fordítani az előbbi negatív tulajdonságokat!)

Mi lett volna, ha Jákób és gyermekei rendelkeznek mindezekkel a tulajdonságokkal? Mi történt volna másként?

– A szeretet összetartja a családot, a „nem”-ek szétzilálják. Szemléltessük ezt a következő módon:

Építőkövekre rajzoljunk embereket, s helyezzük egymásra, hogy fal legyen belőle. A jó család olyan, mint egy erős fal: megvéd, biztonságot ad. Ha valami baj történik (üssünk az asztalra), a fal még erősen áll.

Am ha a családban irigység van (mondjanak a gyerekek további „nem”-eket akár a saját életükből is, miközben mindig húzzunk ki egy-egy kockát a falból), a fal meggyengül, majd előbb-utóbb magától összedől.

De az igazi szeretet bajok esetén is össze tudja tartani a családot. Isten szeretete pedig még arra is képes, hogy a széthullott családot újjáépítse.

– Hogyan viszonyulunk mi a testvéreinkhez? Beszéljünk erről!

Féltékenység, irigység: a másinak szebb a ruhája, valamiben különbözik tőlünk, stb.

Dicselkedés: büszkélkedni azzal, ami nekünk szebb vagy különb.

Árulkodás: mindig rosszat mondani a másiról.

Veszekedés, gyűlölet, verekedés: bántani a másikat, ha ő nem rendes velünk.

Hogyan kellene mindezek helyett az igazi szeretetet gyakorolni? Beszéljük meg ezt egy-egy konkrét helyzetben!

Van-e olyasmi a te életedben, amit másként tettél volna, ha igazi szeretet lakik benned?

Isten szeretete Jézus Krisztusban jött el közénk, és Ő téged is meg tud és meg akar változtatni.

Egyéb ötletek:

* Elbeszélés és bábjáték:

– Készítsük el közösen a történet vázlatát! A vázlat segítségével próbálják meg a gyerekek saját szavaikkal elmondani a történetet!

Vázlatpontokként készíthetnek egy-egy rajzot is, s azzal illusztrálhatják mondandójukat. –

– Elkészíthetjük a történet szereplőinek bábjátszát is.

Papírból sík- vagy ujjbábokat készíthetünk rajzolással, színezéssel, színespapír ragasztással.

Vagy fakanálbábokat fakanál, bot és textil hulladék segítségével. Mindkét esetben kellő hangsúlyt kapjon a „tarka” és egyszerű ruházat különbsége!

A bábokkal játszák el a gyerekek a történetet egyszerű paraván mögött, pl. néhány szék és takaró felhasználásával, ahol két széktámla közötti rés a kútat jelentheti.

* A kútban:

Homokgödörben vagy gyurmával kisebb méretben készítsük el a gyerekekkel (lehet ezt is csoportmunkában) a pusztai kút és környéke modelljét! Kis játékfigurákkal vagy a gyurmából készült kis alakokkal a kútbetétet, s a kútból való kiemelését is játszhatják a gyerekek. Beszéljük meg: Mit jelenthetett József számára a kút mélye? Mit élhetett át, amíg fel nem húzták onnan? (Vö. Zsolt 69,3.15-16!)

* Az álmok:

A gyerekeket bizonyára izgatják az álmok, József álmai pedig különösen megragadóak. Rajzolják le valamelyiket a kettő közül! Majd beszéljünk velük arról, mit jelentettek ezek az álmok József életében? (kijelentés a jövődőről, Isten vezetése)

Most mondjanak el vagy rajzoljanak le saját álmaik közül egyet-egyet! Beszéljünk ezek nyomán arról is, hogy a mi álmainknak milyen szerepe van az életünkben! (Lásd még a 25. lecke ** Feldolgozását!)

Végül beszéljünk arról, hogy ha Isten figyelmeztet is egy-egy élethelyzetben az álmokon keresztül, mi a kijelentést már a Bibliában olvashatjuk.

Feldolgozás

*** 31

Munkalap:

A feladat két textusa:

Aki gyűlöli a testvérét, az embergyilkos... (1Jn 3,15')

...aki szereti Istent, szeresse a testvérét is. (1Jn 4,21^b)

A hasonló mondat szerkezet, a mondatkezdő nagybetűk és az írásjelek segítenek a szavak szétválogatásában és az igék helyreállításában. Mindenképpen érdemes a Bibliából is elolvasni az eredeti igéket, legalább az ellenőrzés kedvéért.

Bár csak a mi életünkben is ilyen könnyen el tudnánk választani a szeretet és a gyűlölet indulatait! Ha mi oly sokszor nem is, meg tudja tenni helyettünk Isten. Ezért ha nekünk nem megy, kérjük bátran az Ő segítségét!

Aranymondás:

* A munkalap előbb idézett két textusa összekapcsolva: *1Jn 3,15^a; 4,21^b.*

* vagy: *A szeretet türelmes, jóságos; a szeretet nem irigykedik, a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. Nem viselkedik bántóan, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a rosszat. (1Kor 13,4-5)*

Üzenet elmélyítése:

* A bűnök és következményei:

A történet beszédes példája annak, hogy a bűnök további bűnökhöz vezetnek, sokszor szinte láncreakciószerűen (vö. Jak 1,14-15). Keressük meg a gyerekekkel a történetben előforduló vétkeket, bűnöket, és azok következményeit Jákób, József és a testvérei részéről!

- előnyben részesítés és kivételezés
- ármúkodás és dicsekedés
- irigykedés és gyűlölet

A gyűlölet szó már maga is a gyilkosságra utal, hiszen aki gyűl-öl, abban az ölés indulatai gyűlnek össze, még akkor is, ha nem teszi meg. Ezért mondja Jézus a Hegyi Beszédben, hogy a „Ne ölj!” parancsolat arra is vonatkozik, aki haragszik atyjafiára (Mt 5,21-22).

Melyik az a bibliai példa, amikor a gyűlölet ténylegesen is testvérgyilkossághoz vezetett? (Kain és Ábel)

Bizony, a bűneset óta ott él bennünk a hajlam a másik ember iránti gyűlöletre.

És mi van velünk? A mi életünkben vajon megtalálhatóak-e az előbbi vagy azokhoz hasonló vétkek, bűnök?

Beszélgessünk erről a gyerekekkel konkrét példákon keresztül!

* Az igazi szeretet:

Né csak a bűnökről és köztük a gyűlöletről beszéljünk, hanem arról is, milyen az igazi szeretet, amelynek egy családban vagy más közösségben uralkodni kellene!

Segít ebben Pál apostol szeretet-himnusza (1Kor 13,4-8).

Ennek nyomán beszéljük meg, mit kellett volna Jákóbnak, Józsefnek és testvéreinek másként cselekednie, hogy a gyűlölködést elkerüljék!

Mutassuk meg a szeretet egy-egy arcát a mai életben! A gyerekek néhány fős csoportokban találjanak ki és játsszanak el egy-egy családi vagy iskolai jelenetet a szeretet-himnusz valamelyik szeretet-vonása segítségével (pl. türelmes vagy nem irigykedik, stb.)!

„Előadás” után beszéljük is meg a látottakat!

Egyéb ötletek:

* Az elbeszélés:

A történet hasonlít egy szépen, kerekén megfogalmazott kis novellához, elbeszéléshez (egyenetlenségei ellenére is).

Készítsék el a gyerekek önállóan a történet vázlatát! Majd írjanak elbeszélést a vázlat segítségével úgy, ahogyan József átélhette az eseményeket, tehát József nevében. Fogalmazásukhoz készíthetnek illusztrációkat is.

* Az álmok:

József álmai valószínűleg felkeltik még a nagyobbak érdeklődését is, hiszen mindannyian szoktunk álmodni, s egy-egy erőteljes álmok kép még napközben is szokott foglalkoztatni minket.

Beszélgessünk a gyerekekkel az álmaikról, s az általuk felvetődő kérdésekről! (Lásd még a 25. lecke *** Feldolgozását!)

Beszéljük meg, hogy ma már Isten nem álmokon keresztül vezet minket (Zsid 1,1), mert van Bibliánk, és a hívőket a Szentlélek tanácsolja. Ritkán előfordulhat, hogy álomban figyelmeztet vagy mutat meg valamit, mégis veszélyes dolog az álmokat magyarázni (álmoskönyvek), túlzott jelentőséget tulajdonítani nekik.

* A kútban:

Rajzolják le a gyerekek a pusztai kút metszeti rajzát, s benne a kútba vetett Józsefet!

Mit jelenthetett József számára a kút mélye? Mit élhetett át, amíg fel nem húzták onnan?

Megértésében segíthet a Zsolt 69,3.15-16 vagy a Jón 2,3-4, még akkor is, ha ez egy kiszáradt kút volt.

Mondjanak el vagy írjanak le a gyerekek József nevében egy imádságot! Vajon hogyan könyöröghetett Istennek a „halál torkából”?